

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з наукової роботи та
міжнародного співробітництва

Володимир ЄРМАЧЕНКО

Конкуренція на міжнародних ринках
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітній рівень	Третій (освітньо-науковий)
Освітня програма	«Міжнародні економічні відносини»
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри
міжнародних економічних відносин

Ірина ОТЕНКО

Харків
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з наукової роботи та
міжнародного співробітництва

Володимир ЄРМАЧЕНКО

Конкуренція на міжнародних ринках
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**

Спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

Освітній рівень **Третій (освітньо-науковий)**

Освітня програма **«Міжнародні економічні відносини»**

Статус дисципліни **обов'язкова**

Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри
міжнародних економічних відносин

Ірина ОТЕНКО

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *міжнародних економічних відносин*

Протокол № 1 від 5.01.2021 р.

Розробник:

Отенко Ірина Павлівна, д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

В навчальній дисципліні «Конкуренція на міжнародних ринках» розглядаються питання концепції, теоретичні підходи, принципи, методи формування та розвитку конкурентоздатності міжнародного бізнесу та національної економіки; конкурентні стратегії та моделі поведінки компаній на міжнародних ринках в конкурентному середовищі; загальнонаукові та спеціальні методи дослідження ринків; сучасні інформаційно-аналітичні технології та методи, що застосовуються в дослідженні умов конкурентного бізнес-середовища; інформаційні ресурси, включаючи інтернет-ресурси, що використовуються в дослідженнях

Метою освоєння дисципліни «Конкуренція на міжнародних ринках» є розвиток в аспірантів дослідницьких навиків високого рівня в предметній області, що направлені на отримання нових наукових знань, підготовки до захисту дисертації.

Навчальна дисципліна «Конкуренція на міжнародних ринках» належить до базових навчальних дисциплін професійного циклу.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1А
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Світове господарство, тенденції та закономірності його розвитку	Методологія та організація наукових досліджень
Філософія	Математичні методи, моделі та інформаційні технології у наукових дослідженнях

1. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
ЗК1. Здатність до набуття універсальних навичок дослідника: пошуку, систематизації і синтезу інформації з різних джерел.	РН8. Мати наукове цілісне уявлення про економічну єдність світу, регуляторні механізми міжнародних економічних відносин на національному, регіональному та міжнародному рівнях в умовах сучасних процесів конвергенції і дивергенції
СК2. Здатність до формування наукового цілісного уявлення про економічну єдність світу, регуляторні механізми міжнародних економічних відносин на національному, регіональному та міжнародному рівнях в умовах сучасних процесів конвергенції і дивергенції.	
СК6. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері міжнародних економічних відносин та бізнесу.	
СК1. Здатність демонструвати глибокі знання сучасних теоретичних, методологічних та методичних засад функціонування і розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин.	РН7. Аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії, парадигми глобального економічного розвитку, новітні підходи до функціонування і розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин.
ЗК2. Здатність формувати системний науковий світогляд, проявляти креативність, продукувати і приймати обґрунтовані рішення.	
ЗК5. Здатність працювати в команді дослідників, виявляти ініціативу, брати на себе відповідальність, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, сповідуючи та дотримуючись принципів наукової етики.	
	РН5. Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, дотримуючись принципів наукової етики.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади конкуренції

Тема 1. Теоретичні моделі конкуренції

Тема 2. Конкуренція та стратегія.

Тема 3. Теоретичні підходи до формування конкурентних переваг

Тема 4. Проблеми конкуренції на міжнародних ринках

Змістовий модуль 2. Стратегічний та аналітичний інструментарій конкуренції на міжнародних ринках

Тема 5. Інформаційно-аналітичне забезпечення дослідження міжнародних ринків. Локалізація пошуку інформації

Тема 6. Конкурентний аналіз фірми

Тема 7. Розробка та реалізація стратегії конкуренції на міжнародних ринках

Тема 8. Формування конкурентних переваг фірми

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни»

Методи навчання та викладання

Методи навчання, спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти використовуються: проблемні лекції (Тема 4, 6, 7), дискусії (Тема 1, 3), презентації (Тема 1 – 6), міні-тренінги (Тема 3, 8), індивідуальна дослідницька робота під час виконання творчого завдання.

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Конкуренція на міжнародних ринках» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу (максимальна кількість балів – 100, мінімальна кількість балів – 60, за якої залік вважається складеним). Залік виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного контролю.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

лекції: експрес-опитування за умови відповіді аспірантом на поставлені викладачем питання, які свідчать про ступінь засвоєння лекційного матеріалу. Загальна кількість балів – **28**.

практичних занять:

активна робота на парі (4 бали за кожне заняття залежно від складності виконуваних завдань) за умови виконанням аспірантом практичних завдань. Учасі аспірантів в обговореннях, дискусіях. Загальна кількість балів становить **24**;

презентація виконується в середовищі PowerPoint. Максимальна оцінка становиться за умови наявності не менше, ніж 10 слайдів, які у повній мірі розкривають зміст обговорюваних питань. Загальна кількість балів за презентацію становить **8 балів**;

тестовий контроль. Це тестова контрольна робота. Усього **15 балів**.

самостійної роботи:

виконання завдань за темами, кожне з яких оцінюється у 5 балів (усього **10 балів**) і спрямоване на перевірку результатів навчання за декількома темами навчальної дисципліни;

підготовка статті, есе. Максимальна оцінка за написання статі **15** балів.

Підсумковий контроль:

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі сумування оцінок за всі види контролю, які мали місце протягом семестру.

Здобувача вищої освіти слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкового/семестрового контролю, дорівнює або перевищує 60. Максимально можлива кількість балів за дисципліною – 100 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
1	2		3	4
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Теоретичні моделі конкуренції.	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Формування предметної області дослідження. Актуальність та мета дослідження	Активна робота на парі	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Формування предметної області дослідження. Побудувати структурно-логічну схему дослідження	Перевірка домашніх завдань	
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Конкуренція та стратегія.	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Об'єкт та предмет дослідження. Визначення функцій та завдань інформаційно-аналітичної системи. Технологія розроблення концептуальної моделі. Морфологічний аналіз та синтез в вирішенні конкретного завдання	Експрес-опитування	4
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Побудувати структурно-логічну схему дослідження. Технологія розроблення концептуальної моделі	Перевірка домашніх завдань	4
Тема 3.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Теоретичні підходи до формування конкурентних переваг.	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Концепти та конструктори. Формалізація концептів та конструкторів. Побудова концептуальної моделі	Активна робота на парі Експрес-опитування	4
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Представити взаємоузгодженість ключових понять предметної області дослідження. Вивчення та формування інформаційно-аналітичного інструментарію	Перевірка домашніх завдань	4
Тема 4.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблеми конкуренції на міжнародних ринках.	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Вивчення та формування інформаційно-аналітичного інструментарію. Загально-наукові методи дослідження. Системне моделювання процесу дослідження. Теоретичні підходи та принципи в методологічному забезпеченні дослідження. Вивчення сучасних методів аналізу та оцінки	Експрес-опитування Захист практичного завдання до самостійної роботи	4 5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Вивчення та формування інформаційно-аналітичного інструментарію	Перевірка домашніх завдань	4

Тема 5.	Аудиторна робота			
	Лекція	Інформаційно-аналітичне забезпечення дослідження міжнародних ринків. Локалізація пошуку інформації.	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Вибір методів аналізу та оцінки. Використання методів експертного оцінювання та когнітивного моделювання	Експрес-опитування	4
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Систематизувати та виділити класифікаційні ознаки інформаційно-аналітичного інструментарію дослідження	Перевірка виконання домашнього завдання	4
Тема 6.	Аудиторна робота			
	Лекція	Конкурентний аналіз фірми.	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Формулювання та презентація результатів дослідження	Активна участь у виконанні практичних завдань Презентація	4 8
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Оформлення та презентація результатів дослідження	Перевірка виконання домашнього завдання	4
Тема 7.	Аудиторна робота			
	Лекція	Розробка та реалізація стратегії конкуренції на міжнародних ринках.	Тестування	15
	Практичне заняття	Оформлення статті за результатами наукового дослідження,	Захист практичного завдання Експрес-опитування	5 4
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Оформити публікацію та визначити наукову новизну проведеного дослідження	Перевірка домашнього завдання	
Тема 8.	Аудиторна робота			
	Лекція	Формування конкурентних переваг фірми.	Активна робота на парі	4
	Практичне заняття	Підготовка статті	Активна робота на парі	4
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Оформити публікацію та визначити наукову новизну проведеного дослідження	Наукова стаття, тези доповідей	15

Рекомендована література

Основна

1. Отенко І. П. Стратегічні пріоритети підприємства. Наукове видання. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 180 с.
2. Отенко І. П. Управління конкурентними перевагами підприємства: Монографія / І. П. Отенко, Є. О. Полтавська. – Харків: ХНЕУ, 2005. – 220 с.
3. Хэмел Г. Стратегическая гибкость: Пер. с англ. / Г. Хэмел, К. Прахалад, Г. Томас, Д. О'Нил. – Санкт-Петербург.: Питер, 2005. – 384 с.
4. Отенко І.П. Стратегічна компетентність підприємства: підходи, концепції, методичне забезпечення: Монографія / І.П. Отенко, О.О. Порожняк. – Харків: ВД «ІНЖЕК». – 2014. – 368 с.

Додаткова

5. Чесбро Г. Открытые бизнес-модели. IP-менеджмент / Г. Чесбро. – К. : Поколение, 2008. – 352 с.
6. Дебелак Д. Бизнес-модели: Принципы создания процветающей организации / Д. Дебелак. – М: Издательский дом «Гребенников», 2009. – 256 с.
7. Остервальдер А. Построение бизнес-моделей / А. Остервальдер, И. Пинье. – М. : Альпина Паблишер, 2013. – 288 с. (Серия «Сколково»).\
8. Ким Ч. Стратегия голубого океана / Ч. Ким, Р. Моборн. – М.: «Манн, Иванов и Фербер», 2013. – 304 с.
9. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – 336 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

10. Україна 2030 – країна з розвинутою цифровою економікою. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html>
11. Доклад о цифровой экономике 2019. – Конференция Организации объединенных наций по торговле и развитию, – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/der2019_overview_ru.pdf.
12. Measuring the Digital Economy. The 5th IMF Statistical Forum Session II: Framing the Conceptual Issue Discussion by Vitor Gaspar, Director, Fiscal Affairs Department, IMF. – International Monetary Fund, 16 Nov 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2017/11/16/sp111617-measuring-the-digital-economy>.
13. A rising role for IT: McKinsey Global Survey results. – Business Technology Office, McKinsey & Company, December 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mckinsey.com/business-functions/mckinsey-digital/our-insights/a-rising-role-for-itmckinsey-global-survey-results>
14. The Global Competitiveness Report 2019. – World Economic Forum. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.
15. Статистичний щорічник України. URL. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>
16. Stocker F. Das Ende der Globalisierung, wie wir sie kennen. – Welt, 7 Apr. 2020, URL. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.welt.de/wirtschaft/plus207072567/Corona-Krise-Unternehmen-aendern-ihre-Lieferketten.html>
17. The world is de-globalizing. Trump set the example. – Washington Post.–

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.washingtonpost.com/opinions/globalopinions/the-world-is-de-globalizing-trump-set-the-example/2020/01/23/0c785696-3e23-11ea-8872-5df698785a4e_story.html.

18. World Development Indicators: Structure of output. – The World Bank Group. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wdi.worldbank.org/table/4.2#>.

19. Innovation's New World Order. – Strategy+Business. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.strategy-business.com/feature/00370?gko=e606a>.

20. Работать ради лучшего будущего. – Глобальная комиссия по вопросам будущего сферы труда, Международная организация труда, 2019г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/dgreports/cabinet/documents/publication/wcms_662472.pdf.

21. Цифровая экономика и пути ее развития. – World Trade Center. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wtcmoscow.ru/services/internationalpartnership/analytics/tsifrovaya-ekonomika-i-puti-ee-razvitiya>.

22. Apple, Alphabet, Microsoft, Facebook and Amazon are part of Zacks Earnings Preview. – Yahoo, 27 April 2020. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finance.yahoo.com/news/apple-alphabet-microsoft-facebook-amazon-140002035.html>.

23. Gartner Says Global Artificial Intelligence Business Value to Reach \$1.2 Trillion in 2018. – Gartner, 25 April 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gartner.com/en/newsroom/press-releases/2018-04-25-gartner-says-global-artificial-intelligencebusiness-value-to-reach-1-point-2-trillion-in-2018>.

24. Макроекономічний та монетарний огляд. – НБУ, лютий 2020р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/%D0%9C%D0%9C_2020-02.pdf?v=4.

25. Державна підтримка українського експорту. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/zakon_v_sferi_zed//4594.html

26. Україна високотехнологічна. Як розвивається вітчизняна ІТ-індустрія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naglyad.org/uk/2018/05/14/ukrayina-visokotehnologichna-yak-rozvivayetsya-vitchiznyana-it-industriya/>

27. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Конкуренція на міжнародних ринках». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5346>